

DOP Vodič

Vodič kroz implementaciju i harmonizaciju
direktiva Europske unije u području društveno
odgovornog poslovanja uz primjere dobre prakse
iz odabranih zemalja članica

Harmonization and implementation of
Corporate Social Responsibility EU Directives

FUNDED BY

PARTNERS

Autori:

Ivan Petarčić, MCF, RRIF-Plus d.o.o., Hrvatska

Marina Tomić, BA Sociology and Comparative Literature, Institut za društveno odgovorno poslovanje – IDOP, Hrvatska

Marco Matrisciano, post-graduate Master in European Studies, ABIS - The Academy of Business in Society, Belgija

Xavier Lewis Rodriguez, BSc., Bridging to the Future, Ujedinjeno Kraljevstvo

Petra Hartman, BA Political Science, Ekvilib Institute, Slovenija

Boris Bulatovic, Dipl.-Ing., Global Impact Grid GbR, Njemačka

Giulia Netti, PhD student, LUM Jean Monnet University, Italija

Tatiana Čaplová, BA, Pontis Foundation/Business Leaders Forum, Slovačka

Urednici:

Nikolina Markota Vukić, PhD, Institut za društveno odgovorno poslovanje – IDOP, Hrvatska

Ludwig Roger, PhD, ABIS – The Academy of Business in Society, Belgija

Duncan Chamberlain, PGCE and BSc., Bridging to the Future, Ujedinjeno Kraljevstvo

Ela Kurtcu Bulatovic, M.A., M.A., B.A., Global Impact Grid GbR, Njemačka

Angeloantonio Russo, PhD, LUM Jean Monnet University, Italija

Michal Kišša, MBA, Pontis Foundation, Business Leaders Forum, Slovačka

Za više informacija kontaktirajte info@hi4csr.hr, rrif@rrif.hr ili info@idop.hr.

Sadržaj

O projektu	4
O vodiču	4
Projektne konzorcije	5
RRIF-plus, Hrvatska	5
ABIS, Belgija	5
Bridging to the Future, Ujedinjeno Kraljevstvo	5
Ekvilib Institut, Slovenija	5
Global Impact Grid, Njemačka	6
Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP), Hrvatska	6
LUM Jean Monnet Sveučilište, Italija	6
Pontis Foundation, Slovačka	6
1. Nefinancijsko izvještavanje	7
Pravni okvir	7
Glavni dio	7
Primjeri dobre prakse	11
2. Poticanje obrade korištenih materijala	13
Pravni okvir	13
Glavni dio	13
Primjeri dobre prakse	15
3. Doniranje hrane	16
Pravni okvir	16
Glavni dio	16
Primjeri dobre prakse	18
4. Eko-oznake	20
Pravni okvir	20
Glavni dio	20
Primjeri dobre prakse	23
5. Zapošljavanje osoba s invaliditetom	25
Pravni okvir	25
Glavni dio	25
Primjeri dobre prakse	27
6. Okvirna direktiva o vodama	29
Pravni okvir	29
Glavni dio	29
Primjeri dobre prakse	33

O projektu

Projekt pod punim nazivom *Harmonizacija i implementacija EU Direktiva u području društveno odgovornog poslovanja – Hi4CSR* trajao je od listopada 2016. do travnja 2018. godine. Radi se o transeuropskom projektu osam europskih organizacija: uz koordinatora RRiF-plus d.o.o. (Hrvatska), u projektu su sudjelovali i ABIS – The Academy of Business in Society (Belgija), Bridging to the Future (Ujedinjeno Kraljevstvo), Ekvilib Institut (Slovenija), Global Impact Grid (Njemačka), Institut za društveno odgovorno poslovanje - IDOP (Hrvatska), LUM Jean Monnet Sveučilište (Italija) i Pontis Foundation (Slovačka). Primarni ciljevi projekta su obrazovanje odraslih te razmjena primjera dobre prakse u vezi harmonizacije i implementacije europskih direktiva iz područja društveno odgovornog poslovanja (DOP) u nacionalne zakonodavne okvire. U fokusu projekta nalazi se šest Direktiva iz područja društveno odgovornog poslovanja vezanih uz nefinancijsko izvještavanje, eko-oznake, doniranje hrane, zapošljavanje osoba s invaliditetom, poticanje obrade korištenih materijala i europsko vodno zakonodavstvo. Sve teme kojima se projekt bavi u skladu su sa strategijom *Europa 2020* i usmjerene na pametan, održiv i uključiv razvoj te promociju društveno odgovornog poslovanja u Europskoj uniji.

O vodiču

Ovaj DOP Vodič nastao je kao rezultat suradnje između projektnih partnera tijekom četiri obrazovne aktivnosti i tri projektna sastanka. Vodič je prva komparativna studija o spomenutih šest tema iz područja društveno odgovornog poslovanja koja na jasan i sustavan način daje pregled implementacije i harmonizacije DOP direktiva Europske unije kao i primjere dobre prakse iz zemalja članica. DOP Vodič je napravljen za predstavnike poduzeća svih veličina, donositelje odluka, DOP profesionalce, znanstvenike, studente i sve ostale zainteresirane za društveno odgovorno poslovanje i održivi razvoj.

Europska unija definira društveno odgovorno poslovanje kao odgovornost poduzeća za njegov utjecaj na društvo. Društveno odgovorno poslovanje (DOP) zadnjih nekoliko godina postaje sve važnije djelomično i zbog rastućeg pritiska na poduzeća da smanje svoj negativan utjecaj na okoliš i pozitivno djeluju na društvo. Kako bi se to ostvarilo, društvenu odgovornost je potrebno sustavno implementirati u djelovanje i poslovne strategije poduzeća. Europska komisija vjeruje da je društveno odgovorno poslovanje važno za održivost, konkurentnost i inovativnost europskih poduzeća i gospodarstva. Zbog toga je i razvila sveobuhvatan zakonodavni okvir vezan uz različite aspekte društvene odgovornosti poduzeća, kao što je nefinancijsko izvještavanje, zapošljavanje osoba s invaliditetom, poticanje obrade korištenih materijala, doniranje hrane, eko-oznake i odgovorno upravljanje prirodnim resursima.

Projektni konzorcij

RRiF-plus, Hrvatska

RRiF plus d.o.o. vodeće je izdavačko i savjetodavno društvo iz područja računovodstva, poreza i financija u Hrvatskoj. Od osnutka 1990. do danas, časopisi i priručnici u RRiF-ovoj naknadi postali su nezaobilazna stručna literatura za poduzetnike, obrtnike, bankare, neprofitne ili proračunske organizacije. Nadopunjujući se s djelatnostima koje obavljaju druga društva iz RRiF grupe, RRiF-plus d.o.o. je godinama lider u području izdavaštva i poslovnog savjetovanja.

ABIS, Belgija

ABIS - The Academy of Business in Society je globalna mreža organizacija koja kao svoje članove broji preko stotinu poduzeća i akademskih institucija. Od osnutka 2002. ABIS se vodi idejom da izazovi proizašli iz globalizacije i potrebe za održivim razvojem zahtijevaju razvoj novih poslovnih i menadžerskih vještina, znanja i kompetencija. U ABIS-ovom fokusu danas nalaze se UN-ovi Ciljevi održivog razvoja i potreba za prelaskom na održivu, otpornu i inkluzivnu ekonomiju.

Bridging to the Future, Ujedinjeno Kraljevstvo

Bridging to the Future je poduzetnički inkubator specijaliziran za mikropoduzetništvo i društveno poduzetništvo. Osnovan je 2006. godine s ciljem investiranja u start-upe, a s vremenom je postao i centar za edukaciju poduzetnika i razvoj poduzetničkih vještina, te je razvio i vlastiti model društvenog poduzetništva (*The Bridge Model*) koji je uspješno primijenjen na velikom broju poduzeća. Bridging to the Future kombinira investiranje, poslovno savjetovanje i edukaciju s ciljem omogućavanja svojim klijentima postizanje financijske neovisnosti i održivosti.

Ekvilib Institut, Slovenija

Ekvilib Institut je organizacija civilnog društva aktivna u područjima društvene odgovornosti, ljudskih prava i suradnje za društveni razvoj. Ekvilib razvija prakse i inicijative koje doprinose društvenoj odgovornosti svih aktera u globalnom okruženju i jednakim pravima za sve. Od osnutka 2003. godine do danas, Ekvilib je razvio paket savjetodavnih i edukacijskih usluga iz područja društvene odgovornosti kao što su certifikat *Društveno odgovorno poduzeće*, sastavljanje i pomoć pri izradi izvještaja o održivosti, certifikat za ISO 26 000 stručnjake, obuku za suzbijanje diskriminacije i raznolikost na radnom mjestu i drugo.

Global Impact Grid, Njemačka

Global Impact Grid je savjetodavna mreža koja se bavi područjem društvenih inovacija, kreiranja pozitivnog društvenog utjecaja i razvoja malih poduzeća, mikropoduzetnika i start-upa u Europi i svijetu. Poduzeće je nastalo kao *spin-off* organizacija Instituta za društveno odgovorno upravljanje pri Steinbeis Sveučilištu u Berlinu. Usredotočuje se na teme društvenog poduzetništva, odgovornog upravljanja i održivog razvoja, a podržava individualne poduzetnike, inovatore, osnivače te mala i srednja poduzeća s ciljem razvoja novih modela, širenja poslovanja i društvenog utjecaja.

Institut za društveno odgovorno poslovanje (IDOP), Hrvatska

Institut za društveno odgovorno poslovanje je istraživačko-savjetodavna organizacija usmjerena na razvoj društvene odgovornosti poduzeća i promociju nefinancijskog izvještavanja kroz nezavisna istraživanja, savjetovanja i prikaze dobrih praksi na području Hrvatske. Od osnutka 2015. do danas IDOP kontinuirano organizira edukacije, seminare, radionice i predavanja iz područja nefinancijskog izvještavanja, održivosti i DOP komunikacija, uz sudjelovanje i koordinaciju EU projekata iz navedenih područja.

LUM Jean Monnet Sveučilište, Italija

Od osnutka 1995. do danas, LUM Jean Monnet Sveučilište postalo je jedno od najpoznatijih sveučilišta u južnoj Italiji. Sveučilište ima dva glavna međunarodna istraživačka programa: 'Ekonomija i menadžment prirodnih resursa' i 'Opća teorija procesa: administrativna, civilna, ustavna, kaznena i porezna.' LUM Sveučilište je akademski i znanstveni centar izvrsnosti usmjeren na razvoj istraživanja i inovacija te stvaranje najboljih stručnjaka i menadžera, uz program edukacije posebno prilagođen današnjem globaliziranom i umreženom svijetu.

Pontis Foundation, Slovačka

Pontis Foundation je zaklada i neprofitna organizacija koja djeluje u području razvoja civilnog društva, društveno odgovornog poslovanja, korporativne filantropije i volontiranja. Od osnutka 1997. godine do danas Pontis povezuje pojedince, poduzeća i organizacije te potiče razmjenu znanja u državama središnje i istočne Europe. Pontis također promovira raznolikost na radnom mjestu, zaštitu okoliša, transparentnost u poslovanju i nefinancijsko izvještavanje, a vodi i Business Leaders Forum, platformu poduzeća posvećenih promociji društveno odgovornog poslovanja u Slovačkoj.

1. Nefinancijsko izvještavanje

Pravni okvir

Posljednjih nekoliko godina predstavljaju odlučujući period za razvoj nefinancijskog izvještavanja u Europi. Sve je počelo u 2011. godini, kada je Europska komisija objavila komunikaciju *Obnovljena strategija EU za društvenu odgovornost poduzeća za razdoblje 2011–14*, u kojoj je ustanovila potrebu za većom razinom transparentnosti ekonomskih, okolišnih i društvenih informacija koje pružaju velika poduzeća u Europskoj uniji. U skladu s tim, Direktiva o nefinancijskom izvještavanju (Direktiva 2014/95/EU) usvojena je u listopadu 2014. Objavljivanje nefinancijskih informacija ima ključnu ulogu u promjeni načina na koji poduzeća razmišljaju i pomaže im u spoznavanju vlastite odgovornosti za svoje društvene i okolišne učinke, poštivanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i aktivnu promociju politika raznolikosti. Ciljevi Direktive su povećati broj poduzeća koja izvještavaju o svojim nefinancijskim informacijama, poboljšati kvalitetu tih izvještaja i standardizirati njihov oblik. Direktiva je obuhvatila više od 6000 velikih poduzeća u Europskoj uniji, uključujući poduzeća, javno izlistana poduzeća, banke, osiguravajuća društva i subjekte od javnog interesa.

Glavni dio

Nefinancijski izvještaj ili izvještaj o održivosti je izvještaj objavljen od strane nekog poduzeća ili organizacije s ciljem pružanja informacija o ekonomskim, okolišnim i društvenim utjecajima njegovih aktivnosti, prema Globalnoj inicijativi za izvještavanje¹ (GRI). Izvještaj predstavlja model upravljanja i vrijednosti poduzeća te pokazuje vezu između njegove strategije i predanosti društvenoj odgovornosti i održivom razvoju. Međutim, koje su poslovne prednosti nefinancijskog izvještavanja? Globalna inicijativa za izvještavanje ih navodi nekoliko:

- **Izgradnja povjerenja:** transparentnost o nefinancijskim pokazateljima može umanjiti reputacijski rizik i otvoriti dijalog sa dionicima - investitorima, potrošačima, lokalnim zajednicama i sl.
- **Poboljšanje poslovnih procesa i sustava:** izrada nefinancijskog izvještaja pomaže u poboljšanju procesa unutarnjeg upravljanja i donošenja odluka, što može dovesti do smanjenja troškova i boljeg praćenja pojedinih pokazatelja kao što su potrošnja energije, emisije CO₂ i sortiranje otpada.
- **Razvoj vizije i strategije:** Održivost bi trebala biti sastavni dio poslovne strategije svakog poduzeća, a sveobuhvatna analiza jakih i slabih strana te prikupljanje povratnih informacija od dionika su moćni alati koji mogu poboljšati dugoročnu viziju i strategiju poduzeća.

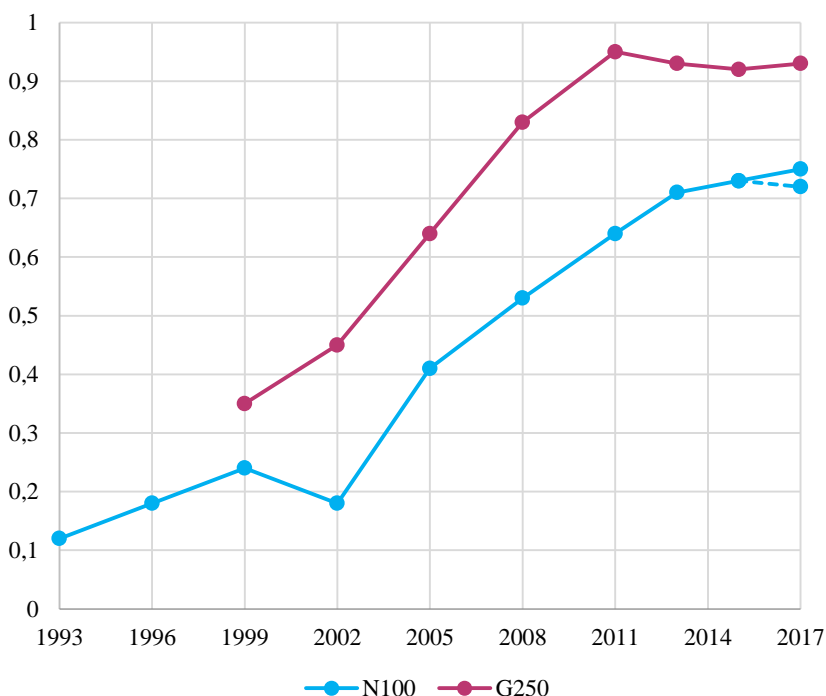
---

¹ engl. Global Reporting Initiative

- **Smanjenje troškova poštivanja propisa:** Mjerenje indikatora održivosti može pomoći poduzećima da zadovolje regulatorne zahtjeve, izbjegniju skupe kazne i prikupe potrebne podatke na učinkovitiji i transparentniji način.

Nedavno istraživanje međunarodne konzultantske kuće KPMG pokazalo je da je izvještavanje o društvenoj odgovornosti postala česta praksa za srednja i velika poduzeća diljem svijeta, a posebno u Europskoj uniji, na što će u budućnosti svakako utjecati i spomenuta Direktiva o nefinancijskom izvještavanju.

Grafikon: Rast globalnih stopa DOP izvještavanja od 1993. godine

Izvor: KPMG, Currents of change, The KPMG Survey of Corporate responsibility Reporting 2015²

² dostupno na: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/02/kpmg-international-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2015.pdf>

Prema Direktivi, objavljivanje nefinancijskih informacija je obvezna za:

- Poduzeća s prosječnim brojem zaposlenika većim od 500, ukupnom bilancom većom od 20 milijuna eura ili neto prihodom većim od 40 milijuna eura, a koja su uvrštena na burzu
- Poduzeća s prosječnim brojem zaposlenika većim od 500, ukupnom bilancom većom od 20 milijuna eura ili neto prihodom većim od 40 milijuna eura, koja nisu uvrštena na uređeno tržište Europske unije ali su definirana kao subjekti od javnog interesa.

Od 2018. godine nadalje, njihovi godišnji izvještaji moraju sadržavati opise njihovih politika, rezultata i rizika povezanih s okolišnim, socijalnim i kadrovskim pitanjima, poštovanjem ljudskih prava, borbom protiv korupcije i podmićivanja te raznolikosti njihovih odbora³. Direktiva se temelji na principu 'report or explain', što znači da ako neko pitanje nije primjenjivo na poduzeće ili se radi o povjerljivim podacima, poduzeće mora pružiti jasno i razumno objašnjenje zašto ih nije uključilo u svoj izvještaj. Ova Direktiva se implementirala u nacionalne zakone na različite načine, ovisno o definiciji subjekta od javnog interesa, smjernicama o izvještavanju, minimalnoj količini informacija koje izvještaj mora sadržavati i sl., što je prikazano u tablici u nastavku.

Tablica: Status implementacije Direktive 2014/95/EU u zemlje Europske unije

Država članica	Definicija velikog poduzeća	Definicija subjekta od javnog interesa	Teme i sadržaj izvještaja	Okvir za izvještavanje	Oblik izvještavanja	Revizorski angažman	Kazne za nepoštivanje zakona	Princip sigurne luke	Izveštavanje o raznolikosti
Austrija	=	o	=	=	o	=	o	=	o
Belgija	o	o	=	=	o	=	o	=	o
Bugarska	=	o	=	o	o	o	o	=	o
Hrvatska	=	o	=	=	o	=	o	=	o
Cipar	=	o	=	=	=	o	o	=	o
Češka	o	o	=	=	o	=		=	=
Danska	o	o	=	o	o	o	x	x	o
Estonija	o	=	=	=	o	=	x	x	o

³ raznolikost se odnosi na opis politike raznolikosti administrativnog, upravljačkog i nadzornog tijela poduzeća s obzirom na dob, spol ili obrazovanje i struku, te ciljeve politike raznolikosti, način na koji se ona provodi i rezultate razdoblja iz kojeg se izvještava

Država članica	Definicija velikog poduzeća	Definicija subjekta od javnog interesa	Teme i sadržaj izvještaja	Okvir za izvještavanje	Oblik izvještavanja	Revizorski angažman	Kazne za nepoštivanje zakona	Princip sigurne luke	Izveštavanje o raznolikosti
Finska	=	=	=	=	=	=	0	=	=
Francuska	=	0	=	=	0	0	0	=	=
Njemačka	=	0	=	=	0	X	0	=	=
Grčka	0	0	0	=	0	=	0	=	=
Mađarska	=	0	=	=	0	=	0	X	=
Island	0	0	=	=	0	0	0	=	0
Irska	=	=	=	=	=	=	0	=	0
Italija	=	0	=	0	0	0	0	=	=
Latvija	=	0	0	=	0	0	0	=	=
Litva	=	0	0	=	0	=	0	=	=
Luxembourg	0	0	=	=	=	=	0	=	=
Malta	=	=	0	=	0	=	0	=	=
Nizozemska	=	0	=	=	0	=	X	=	0
Norveška	=	0	=	=	0	=	0	X	=
Poljska	=	0	=	0	=	=	0	=	=
Portugal	0	0	=	=	=	=	0	=	=
Rumunjska	0	0	0	=	=	0	0	=	=
Slovačka	=	0	=	0	0	=	0	X	=
Slovenija	=	=	0	=	0	=	0	=	0
Španjolska	=	0	0	0	0	=	X	=	=
Švedska	0	0	0	=	0	=	0	=	=
Ujedinjeno Kraljevstvo	0	=	=	=	0	0	0	=	=
Tumač znakova:	= zahtjevi su isti kao u Direktivi X zahtjevi iz Direktive su izostavljeni o zahtjevi su prilagođeni onima u Direktivi								

Izvor: Member State Implementation of Directive 2014/95/EU, CSR Europe, GRI, Accountability Europe⁴

⁴ dostupno na: http://www.globalsustain.org/files/CSR_Europe_GRI_EU_NFR_publication.pdf

Primjeri dobre prakse

Slovak Telekom, Slovačka

Slovak Telekom najveći je telekomunikacijski operator u Slovačkoj. Kao predvodnik na tržištu, poduzeće je dobrovoljno implementiralo načela društveno odgovornog poslovanja, brigu za okoliš, zaposlenike i lokalnu zajednicu. Načela društvene odgovornosti dio su njihove filozofije, ali i važan element poslovne strategije, u skladu s vrijednostima matičnog poduzeća Deutsche Telekom. Slovak Telekom je aktivan u prenošenju politika održivosti i nefinancijskih rezultata svojim dionicima od 2005. godine. U 2016. godini ovo poduzeće objavilo je šesti po redu godišnji izvještaj o društvenoj odgovornosti prema smjernicama Globalne Inicijative za izvještavanje, ovoga puta prema okviru GRI G4. Upotreba tih smjernica prošla je provjeru treće strane, što je preuzela Pontis Foundation. *“Za Telekom je izvještavanje o održivosti jako važno zato što pomaže stvoriti cjelokupnu sliku o našem poduzeću. Na taj način građani mogu pronaći najrazličitije informacije o našem poduzeću na jednom mjestu. U izvještaju se ne radi samo o brojkama – on pokazuje kako se mi odnosimo prema našoj zajednici, okolišu i dobavljačima. Također, izvještaj omogućava ljudima da saznaju više o našim vrijednostima i korporativnoj kulturi.”* Tatiana Švrčková, Specijalist za društvenu odgovornost, Slovak Telekom.

Nefinancijsko izvještavanje: Hrvatska

Direktiva 2014/95/EU ili Direktiva o nefinancijskim informacijama i informacijama o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa u Hrvatskoj je implementirana u Zakon o računovodstvu (Narodne novine br. 120/16). Zakon je obvezao velika poduzeća od javnog interesa s više od 500 zaposlenika na objavljivanje nefinancijskih informacija. Ako poduzeće ne provodi politike povezane sa svojim utjecajem na društvo i okoliš, nefinancijski izvještaj mora sadržavati jasno i razumno objašnjenje zašto se one ne provode, u skladu s načelom „report or explain.“ Što se tiče revizije, ovlašteni revizor je dužan u okviru zakonske revizije provjeriti je li podnesen nefinancijski izvještaj. Za poduzeća koja ne izrade nefinancijski izvještaj propisane su kazne od 10.000 kuna do 100.000 kuna.

Illy Caffè, Italija

Illy Caffè je talijansko poduzeće specijalizirano za proizvodnju kave i proizvoda od kave, i kao takvo je predvodnik u društveno odgovornom poslovanju i održivim praksama u Italiji i svijetu: svake godine objavljuje izvještaj o održivim vrijednostima koji se bazira na strogim međunarodnim standardima i certifikatima. Od kraja osamdestih godina Illy Caffè ne kupuje sirovu kavu s međunarodnog tržišta roba, nego izravno od malih dobavljača, zbog čega je i prvo poduzeće na svijetu koje je 2011. dobilo certifikat održivosti Odgovoran lanac nabave⁵ kojeg dodjeljuje DNV GL, globalni pružatelj usluga certificiranja. Certifikat potvrđuje da Illy Caffè ima dugoročnu strategiju održivosti i dobre odnose sa dionicima u cijelom lancu nabave a posebno s malim proizvođačima. 1996. godine Illy Caffè je kao prvo poduzeće koje se bavi proizvodnjom kave dobilo certifikat ISO 9001 za sustav upravljanja kvalitetom, a 2017. proglašeno je od strane Ethisphere Instituta najetičnijim poduzeće na svijetu peti put zaredom.

Nefinancijsko izvještavanje, Ujedinjeno Kraljevstvo

Direktiva 2014/95/EU je implementirana u zakonodavni sustav Ujedinjenog Kraljevstva u prosincu 2016. godine u Uredbi o poduzećima, partnerstvima i grupama. Iako je nefinancijsko izvještavanje već ranije bilo obvezno u Ujedinjenom Kraljevstvu, postoje dvije značajne razlike u odnosu na prethodne propise. Prvo, izvještaj mora sadržavati politike koja poduzeće provodi po pitanjima korupcije i podmićivanja, kao i informacije o raznolikosti⁶ u pogledu dobi, spola, obrazovanja i struke. Institucija odgovorna za nadzor biti će Vijeće o financijskom izvještavanju⁷ a nadležno Ministarstvo bit će Ministarstvo poduzeća, energije i industrijske strategije⁸. Vezano uz reviziju, u Ujedinjenom Kraljevstvu i postojanje izvještaja i informacije obuhvaćene izvještajem mora provjeriti neovisni pružatelj usluga provjere. Zakonom je propisano da će se kazne za poduzeća koja nisu izradila nefinancijske izvještaje određivati od slučaja do slučaja.

⁵ engl. *Responsible Supply Chain Process (RSCP)*

⁶ raznolikost se odnosi na opis politike raznolikosti administrativnog, upravljačkog i nadzornog tijela poduzeća s obzirom na dob, spol ili obrazovanje i struku, te ciljeve politike raznolikosti, način na koji se ona provodi i rezultate razdoblja iz kojeg se izvještava

⁷ engl. *The Financial Reporting Council - FRC*

⁸ engl. *Department of Business, Energy & Industrial Strategy*

2. Poticanje obrade korištenih materijala

Pravni okvir

Problem otpada u Europskoj uniji reguliran je Okvirnom Direktivom o otpadu (2008/98/EZ), koja je postavila ključne smjernice za odgovorno gospodarenje otpadom. Ambiciozna strategija gospodarenja otpadom cilja na recikliranje 65% komunalnog otpada, 75% ambalažnog otpada i potpunu zabranu odlaganja odvojeno skupljenog otpada na odlagališta do 2030, što je navedeno i u Akcijskom planu EU-a za kružno gospodarstvo iz 2015. Prema Direktivi, u gospodarenju otpadom mora se primjeniti sljedeća hijerarhija postupanja: sprečavanje nastanka otpada, priprema za ponovnu uporabu, recikliranje, drugi postupci uporabe i zbrinjavanje.

Europska unija je donijela niz mjera s ciljem poticanja ponovne upotrebe materijala i recikliranja otpada, a jedna takva mjera propisana je Direktivom 2006/112/EZ tj. Direktivom o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (PDV). Ova Direktiva pruža državama članicama mogućnost da u svoja nacionalna zakonodavstva implementiraju odredbe koje se odnose na obveznu primjenu prijenosa porezne obveze na isporuku rabljenog materijala i otpada. To bi značilo da ni kupac ni prodavatelj nisu obvezni platiti PDV kada trguju rabljenim materijalima, što potiče poduzeća na prodaju korištenih materijala i olakšava trgovanje sekundarnim sirovinama.

Glavni dio

Otpad je ogroman ekološki, društveni i ekonomski problem u Europskoj uniji. Svaki Europljanin u prosjeku proizvede 481 kg komunalnog otpada godišnje, a to zajedno s ogromnim količinama otpada koje proizvedu industrija, građevina, isporuka vode i proizvodnja energije znači da se u Europskoj uniji svake godine proizvede 3 milijardi tona otpada. Kako bi se osigurala visoka razina iskoristivosti resursa i smanjilo iskorištavanje prirodnih resursa, odgovorno gospodarenje otpadom je ključno, jer otpad nije samo vrijedan resurs nego i poslovna prilika. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode Republike Hrvatske procjenjuje da su u zadnjih deset godina neodgovornim postupanjem s otpadom u Hrvatskoj u zemlju zakopane vrijedne sirovine u vrijednosti većoj od 5 milijardi kuna. Iako se gospodarenje otpadom na razini Europske unije kontinuirano razvija, europsko gospodarstvo i dalje gubi ogromne količine vrijednih sekundarnih sirovina kao što su metal, papir, plastika, drvo, staklo i sl.

Akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo naglašava važnost upotrebe sekundarnih sirovina. Upotreba takvih materijala na početku životnog ciklusa proizvoda smanjit će troškove proizvodnje i naš utjecaj na okoliš, sačuvati vrijedne resurse, poticati

inovacije u razvoju proizvoda i stimulirati ekonomiju. Također, kružno gospodarstvo će povećati socijalnu koheziju i dovesti do stvaranja novih radnih mjesta. Međutim, sekundarne sirovine i dalje čini samo mali dio materijalâ korištenih u Europskoj uniji. Upravo zato oslobađanje od poreza kod trgovine rabljenim materijalima koji propisuje Direktiva o PDV-u predstavlja važnu mjeru za poticanje upotrebe sekundarnih sirovina i olakšavanje trgovine sekundarnim sirovinama diljem Europe.

Ova Direktiva sprječava poduzeća da jednostavno odlažu otpad u okoliš i potiče ih da ga daju onima koji će ga ponovno koristiti. Umjesto toga poduzeća i trgovci otpadom će distribuirati korištene materijale onima koji će ih koristiti kao sirovine, reciklirati ili upotrijebiti na drugi način. Ovom metodom materijali se konstantno iznova koriste u procesu kružnog gospodarstva, koji se time razlikuje od postojećeg linearnog gospodarstva temeljenog na 'iskoristi i baci' modelu proizvodnje i potrošnje. Kroz Direktivu o PDV-u, poduzeća se konstantno potiču da posluju na način koji je odgovoran prema okolišu i društvu u vezi učinkovitog korištenja resursa i održivog gospodarenja otpadom. Međutim, uvođenje određenih mjera dodatno bi pospješilo korištenje sekundarnih sirovina u gospodarstvu, kao što su:

- poticanje industrijske simbioze, u kojoj otpad ili nusprodukti jedne industrije ili poduzeća postaju sirovine za drugu pri čemu se stvaraju industrijski klasteri
- olakšavanje legalnog transporta otpada između država Europske unije i istovremeno poduzimanje mjera za suzbijanje ilegalnog transporta
- razvoj standarda kvalitete za sekundarne sirovine, posebno plastiku
- analiza glavnih prepreka uspostavi i funkcioniranju tržišta sekundarnih materijala u Europskoj uniji

Bolje funkcioniranje tržišta sekundarnih sirovina unutar Europske unije omogućit će poduzećima i industrijama da ostvare svoj puni potencijal i olakšati prelazak u resursno-učinkovito, zeleno i kružno gospodarstvo. Istraživanje iz 2012.⁹ pokazalo je da bi potpuna implementacija cjelokupne legislative o otpadu na razini Europske unije uštedila 72 milijarde eura i stvorila 400 000 novih radnih mjesta do 2020. godine.

---

⁹Monier, V., et al. "Implementing EU Waste Legislation for Green Growth." *BIO Intelligence Service, Ecologic Institute, Austrian Environment Agency* (2011), dostupno na: <http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/study%2012%20FINAL%20REPORT.pdf>

Primjeri dobre prakse

Unija Nova, Hrvatska

Unija Nova je poduzeće za recikliranje svih vrsta otpada s ukupnim kapacitetom većim od 80 000 tona na godinu koje nudi cjelovita rješenja za zbrinjavanje otpadne ambalaže, stakla, PET-a, Al/Fea i papira. Uz veliko iskustvo u održivom gospodarenju otpadom u Hrvatskoj, Unija Nova je poduzeće s najširoom sakupljačkom mrežom svih vrsta otpada i robe neprikladne za daljnju upotrebu. Specijalizirani su za usluge sakupljanja, prijevoza, skladištenja i obrade neopasnog otpada, te usluge deambalažiranja i zbrinjavanja robe neprikladne za daljnju potrošnju i prodaju. Od svojih početaka 1961. godine do danas Unija Nova brine o prirodi, pridonosi čistoći okoliša te nastoji podići svijest građana o važnosti recikliranja te vjeruje da se odgovorno gospodarenje otpadom nameće kao imperativ održivosti ukupnog razvoja i napretka, a ne samo kao trend ili ispunjavanje norme.

eSimbioza, Slovenija

eSimbioza je e-platforma za potporu kružnom gospodarstvu u Sloveniji, nastala kroz suradnju Fakulteta informatike, Komunale Novo Mesto d.o.o. i Udruženja za razvoj volonterskog rada. Ove tri organizacije udružile su znanje i razvile digitalnu platformu za razmjenu sekundarnih sirovina s ciljem smanjenja količine otpada koji završi na odlagalištima. Platforma omogućava građanima i poduzećima da jednostavno pronađu otpad tj. resurse koje im trebaju, jer ono što jednom poduzeću predstavlja otpad, drugom će biti vrijedan resurs i sekundarna sirovina za daljnu proizvodnju. E-Simbioza je trenutačno jedini ovakav online alat u Sloveniji kojeg mogu koristiti i proizvođači i trgovci te pružatelji usluga i posrednici u gospodarenju otpadom, čime se uspostavlja brza i efikasna međusobna suradnja.

Orange Fiber, Italija

Orange Fiber je talijansko poduzeće koje proizvodi održive ekološke tkanine od pulpe citrusa, i to ekstraktiranjem vlakana celuloze iz otpada nastalog industrijskom obradom citrusa. U Italiji se godišnje proizvede više od milijun tona citrusnog otpada koji je sve dosad završavao na odlagalištima. Međutim, Orange Fiber je razvio inovativnu metodu za iskorištavanje ovog tipa otpada prehrambene industrije i označio pravu malu revoluciju u talijanskoj tekstilnoj industriji, koja bilježi sve veće zahtjeve potrošača i proizvođača za održivim i ekološki prihvatljivim materijalima. Također, otvorila su se nova 'zelena' radna mjesta i potaknuo se razvoj lokalne ekonomije. Stvaranjem materijala koji je održiv, biorazgradiv i prihvatljiv za okoliš, Orange Fiber je uveo važnu inovaciju i za tekstilnu i za prehrambenu industriju.

3. Doniranje hrane

Pravni okvir

Krajem devedesetih godina 20. stoljeća skandali vezani uz sigurnost hrane i hrane za životinje (kao što je epidemija Creutzfeldt-Jakobove bolesti ili tzv. kraljleg ludila) ukazali su na potrebu za novim standardima za sigurnost i higijenu hrane na europskoj razini. Europska unija odgovorila je donošenjem novog sveobuhvatnog pravnog okvira s ciljem poboljšanja sigurnosti hrane, osiguravanja zaštite potrošača i vraćanja povjerenja u lanac opskrbe hranom. 2002. godine Europska unija je usvojila Uredbu (EZ) br. 178/2002 tj. Opći zakon o hrani, koji je utvrdio načela i uvjete propisa o hrani i postupke vezane uz sigurnost hrane u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije. Prehrambeni sektor je s vremenom postao jedan od najstrože reguliranih sektora u Europskoj uniji, što znači da je poduzećima teško donirati i raspodijeliti višak hrane budući da moraju slijediti cijeli niz zakona o sigurnosti i higijeni hrane, sljedivosti¹⁰ i odgovornosti. Doniranje je olakšano Direktivom o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost tj. Direktivom 2006/112/EZ, koja državama članicama daje mogućnost da u svoja nacionalna zakonodavstva implementiraju odredbe o oslobođenju od obveze plaćanja poreza prilikom doniranja hrane, u slučaju doniranja hrane blizu isteka roka trajanja.

Glavni dio

Bacanje hrane je jedan od najvećih problema današnjice budući da se otprilike trećina ukupno proizvedene hrane nepotrebno baca ili gubi, što za sobom povlači ogromne troškove i gubitke vrijednih resursa. U zemljama u razvoju, nenamjerni gubitak hrane se događa zbog neadekvatne opreme, transporta i uvjeta skladištenja. U razvijenim zemljama, puno je više namjernog bacanja hrane, uglavnom tijekom faze prodaje i konzumacije. Ugljikov otisak¹¹ bačene hrane iznosi 3.3 gigatona godišnje što znači da, kad bi bačena hrana predstavljala državu, ta država bi imala najveću emisiju stakleničkih plinova poslije Sjedinjenih Američkih Država i Kine. U Europskoj se uniji godišnje baci 89 milijuna tona hrane, što stvara troškove od 143 milijardi eura, prema istraživanju¹² iz 2016 godine. Istovremeno,

---

¹⁰ Sljedivost (engl. *traceability*) je mogućnost praćenja povijesti, primjene ili smještaja onoga što se razmatra, a posebno je važna u lancu opskrbe hranom. Izvor: *Leksikon održivog razvoja* (2012). Bačun, D., M. Matešić, Omazić M.A.

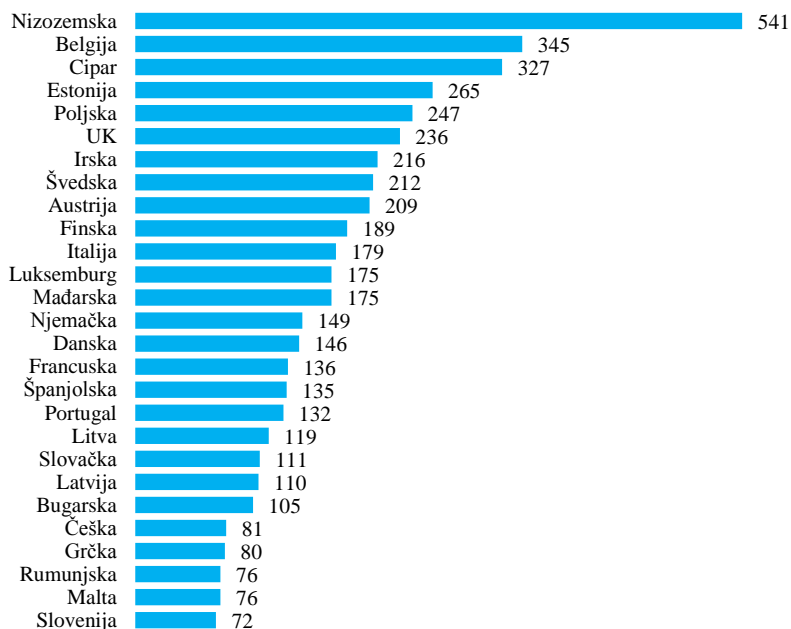
¹¹ Ugljikov otisak (engl. *carbon footprint*) je količina ugljikova dioksida koju ispušta bilo koji subjekt, pojedinac, poduzeće, država, i to izravnom ili neizravnom potrošnjom fosilnih goriva (ugljen, nafta). Izvor: *Leksikon održivog razvoja* (2012). Bačun, D., M. Matešić, Omazić M.A.

¹² Stenmarck, Åsa, et al. *Estimates of European food waste levels*. IVL Swedish Environmental Research Institute, 2016, dostupno na: <http://www.eu->

79 milijuna građana Europske unije živi ispod granice siromaštva dok 16 milijuna ovisi o pomoći u hrani od humanitarnih organizacija. Hrana bačena samo u Europi bila bi dovoljna da se dva puta nahrane svi gladni ljudi na svijetu. U Europskoj uniji najviše se hrane baci u Nizozemskoj (541 kg po stanovniku godišnje) dok se najmanje hrane baci u Sloveniji (72 kg po stanovniku).

Tablica: Ukupna količina bačene hrane u Europskoj uniji, izraženo u kilogramima po stanovniku

Izvor: Europski parlament¹³

U Europskoj uniji većina se hrane baci na kraju lanca opskrbe hranom, i to u fazama distribucije i konzumacije, što znači da je poticanje doniranja hrane jedan od od najboljih načina za smanjivanje bacanja hrane. Neke od najvećih prepreka doniranju hrane su plaćanje PDV-a na doniranu hranu, administrativni teret vezan

fusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf

¹³ Dostupno na:

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170505STO73528/food-waste-the-problem-in-the-eu-in-numbers-infographic>

uz doniranje te problem skladištenja i transporta donirane hrane. Upravo Direktiva o PDV-u (Direktiva 2006/112/EZ) olakšava poduzećima doniranje viška hrane u humanitarne svrhe. Ova Direktiva kaže da u slučaju kada se hrana donira blizu datuma 'upotrijebiti do' ili 'najbolje upotrijebiti do' (tj. kad više nije pogodna za prodaju ali je i dalje sigurna za konumaciju) njena vrijednost se može odrediti kao jednaka nuli, što pak znači da je i iznos PDV-a na donaciju jednak nuli. Međutim, obveza plaćanja PDV-a na doniranu hranu i dalje nije jednako regulirana u svim članicama Europske unije. Glavno je pitanje može li se komercijalna vrijednost hrane koja se bliži isteku roka trajanja smatrati jednakom nuli? Ako da, donacije trebaju biti oslobođene ili izuzete iz PDV-a. Ako ne, poduzećima je i dalje jeftinije hranu baciti nego donirati.

Drugi skup problema veže se uz sigurnost i higijenu hrane. Opći zakon o hrani definira svako doniranje hrane kao čin stavljanja hrane na tržište a svakog donatora hrane kao subjekta u poslovanju s hranom. To znači da svi koji na bilo koji način sudjeluju u tržištu hrane moraju poštovati sve propise Europske unije o sigurnosti, higijeni i sljedivosti hrane. Drugim riječima, donator hrane je odgovoran za sigurnost hrane u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane. Potencijalni donatori hrane se često odluče na bacanje hrane umjesto doniranja s ciljem izbjegavanja rizikâ kao što su ugrožavanje reputacije i potencijalne tužbe u slučajevima trovanja hranom. Količina hrane koja se donira tako predstavlja samo mali dio hrane koja ostane višak u Europskoj uniji. Pojednostavljenije postupka doniranja hrane nužno je da bi se suzbilo bacanje hrane, osiguralo održivo i učinkovito korištenje resursa te smanjio broj ljudi bez pristupa zdravoj i sigurnoj hrani. Upravo je iz ovih razloga Europska unija u listopadu 2017. usvojila nove smjernice za doniranje hrane, koje prvi put na jednom mjestu objedinjuju upute i savjete kako urediti sustav doniranja hrane, a da se pritom poštuju svi europski propisi i ne ugrožava sigurnost hrane niti zdravlje primatelja donacija. Smjernice nisu zakonski obvezujuće, no na temelju njih države članice bi trebale izraditi smjernice prilagođene nacionalnim zakonskim rješenjima.

Primjeri dobre prakse

Elysia Catering, Ujedinjeno Kraljevstvo

Elysia Catering je društveno poduzeće koje nudi usluge cateringa i dostave hrane te surađuje s malim proizvođačima u borbi protiv bacanja hrane. Elysia Catering otkupljuje od malih lokalnih proizvođača viškove hrane kao što su sir, marmelada, kruh i pekarski proizvodi koji bi završili na otpadu zbog drugačije boje ili nepravilnog oblika, te od njih priprema dnevni menu koji potom dostavlja raznim poduzećima i uredima u Londonu. Sve dostave hrane vrše se pješice ili biciklom. Samo u 2017. godini Elysia Catering spasila je od bacanja više od 4 tone visokokvalitetne hrane malih proizvođača.

Dukat, Hrvatska

Dukat je vodeće poduzeće mliječne industrije u Hrvatskoj te jedno od vodećih u regiji, a od 2007. godine je u sastavu Lactalisa, velike svjetske mljekarske grupe i proizvođača sireva. Dukat godinama donira mlijeko i mliječne proizvode pučkim kuhinjama, socijalnim samoposlugama i humanitarnim udrugama koje skrbe o socijalno ugroženoj djeci i građanima širom Hrvatske. Nakon što je doniranje hrane u Hrvatskoj oslobođeno plaćanja PDV-a, Dukat je povećao broj donacija. U 2016. godini je donirao više od 244 tone mliječnih proizvoda socijalnim samoposlugama, pučkim kuhinjama i humanitarnim udrugama, pomažući tako preko 30 tisuća građana. Udruge i socijalne samoposluge su primile 27% Dukatovih donacija, pučke kuhinje 24% a ostalo su primila sirotišta, Crveni Križ i Caritas, a Dukat je ujedno jedan od glavnih donatora Banke hrane u Hrvatskoj.

Zakon dobrog Samaritanca, Italija

Italija je prva država članica Europske unije koja je uvela odredbu koja ograničava odgovornost donatora hrane u svom Zakonu br. 155/2003. Ovaj zakon, poznat kao *Zakon dobrog Samaritanca*, temelji se na pravnom principu da onima koji pomažu u dobroj namjeri pruži zaštitu od potencijalnih kaznenih posljedica njihovih postupaka. Zakon dobrog Samaritanca uzima banke hrane kao posljednju kariku u lancu opskrbe hranom (krajnje potrošače donirane hrane) što pak znači da poduzeća koja doniraju hranu nemaju kaznenu odgovornost tj. rizik od moguće tužbe ako bi došlo do slučajeva otrovanja ili sličnog. Ovaj Zakon je prepoznat kao jedna od najboljih praksi u državama članicama i kao regulatorni instrument s najvećim utjecajem na doniranje hrane, a ujedno je jedan od razloga zbog kojeg Italija ima velik broj uspješnih inicijativa u području doniranja i distribucije viškova hrane, kao što su Food for Good ili Last Minute Market.

Homeless Veggie Dinner, Njemačka

Homeless Veggie Dinner je projekt kojeg vodi skupina volontera u Berlinu s ciljem da pridonese rješavanju dva različita problema: nepotrebno bacanje hrane i društvena isključenost beskućnika. Beskućnici nemaju puno kontakata sa ljudima iz različitih kultura i različitih društvenih statusa te uglavnom komuniciraju s drugim beskućnicima i socijalnim radnicima. Iz tog razloga ova inicijativa jednom mjesečno organizira večeru za beskućnike, ali i za sve ostale koji žele doći i družiti se. Grupa volontera priprema i servira hranu za otprilike 250 osoba svakog mjeseca. Tko želi podržati ideju, može ostaviti donaciju kao zahvalu ali to nije obvezno. Hranu za pripremanje večere, koja bi u suprotnom bila bačena, doniraju supermarketi, restorani i poduzeća a prostor i režije osigurava grad Berlin.

4. Eko-oznake

Pravni okvir

Eko-oznake su dobrovoljni instrumenti zaštite okoliša pomoću kojih proizvođači i pružatelji usluga pokazuju da poštuju visoke standarde zaštite okoliša tijekom životnog ciklusa proizvoda. Broj eko-oznaka u konstantnom je porastu, ali mnoge od njih su samodeklaracije koje ne uključuju postupak neovisne verifikacije od treće strane. Radi sprečavanja daljnje konfuzije i bolje regulacije tržišta i procesa certificiranja, Europska unija je 1992. uspostavila eko-oznaku *EU Ecolabel* kao svoju službenu eko-oznaku. Uredba (EZ) br. 66/2010 daje pravni okvir za program dodjele eko-oznaka u Europskoj uniji s ciljem promoviranja proizvoda i usluga sa smanjenim utjecajem na okoliš tijekom cijelog životnog ciklusa, informiranja potrošača te pružanja točnih i znanstveno utemeljenih informacija o utjecaju proizvoda na okoliš. *EU Ecolabel* dio je politike održive potrošnje i proizvodnje Europske unije te smanjenja negativnog utjecaja potrošnje i proizvodnje na okoliš, zdravlje, klimu i prirodne resurse. Dok se *EU Ecolabel* odnosi na određene skupine neprehrambenih proizvoda, eko-oznake na prehrambenim proizvodima regulirane su Općim zakonom o hrani tj. Uredbom (EZ) br. 178/2002 koja je osigurala prava potrošača na sigurnu hranu i točne informacije o sastavu i kvaliteti hrane. Propisi koji su uspostavili okolišne kriterije za eko-oznake na prehrambenim proizvodima su Uredba (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda i Uredba (EZ) br. 889/2008 o označavanju ekoloških proizvoda s obzirom na ekološku proizvodnju, označavanje i kontrolu.

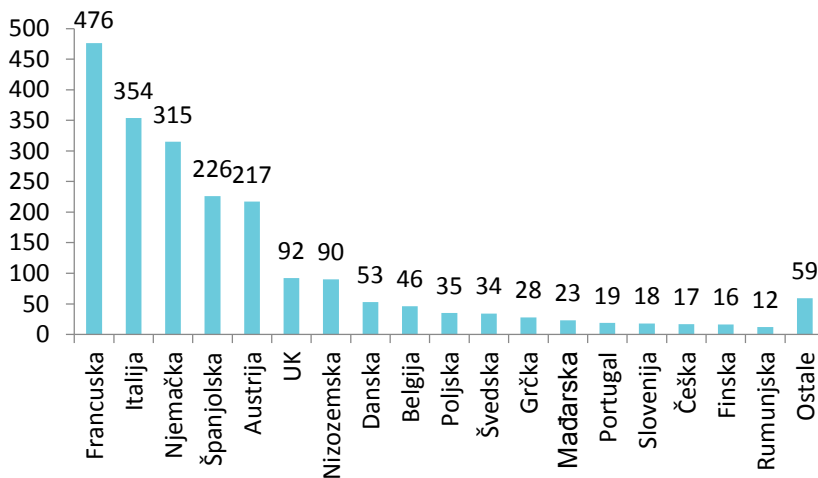
Glavni dio

Eko-oznake su instrumenti namijenjeni označavanju proizvoda i usluga sa smanjenim nepovoljnim utjecajem na okoliš tijekom životnog ciklusa u odnosu na slične proizvode i usluge na tržištu. S jedne strane, eko-oznake pružaju potvrdu proizvođačima da njihovi proizvodi i usluge zadovoljavaju visoke standarde zaštite okoliša, a s druge strane informiraju potrošače o proizvodima i uslugama s manjim negativnim utjecajem na okoliš. Krajnji je cilj smanjiti negativan utjecaj potrošnje i proizvodnje na zdravlje, klimu, potrošnju resursa i energije te poticati odgovorno ponašanje prema okolišu i održive životne stilove. Međutim, potrošačima se teško orijentirati ako na tržištu postoji previše eko-oznaka i ako nema jasnih kriterija verifikacije.

Prema nedavnom istraživanju javnog mišljenja Eurobarometra¹⁴, gotovo polovina Europljana ne vjeruje tvrdnjama proizvođača o ekološkoj prihvatljivosti njihovih proizvoda a trećinu zbunjuju samodeklaracije¹⁵ na proizvodima. Europska unija zato kontinuirano radi na edukaciji i usmjeravanju potrošača prema ekološki prihvatljivim proizvodima.

Grafikon: Ukupan broj EU Ecolabel oznaka u Europskoj uniji

Izvor: Europska komisija, Glavna uprava za okoliš¹⁶

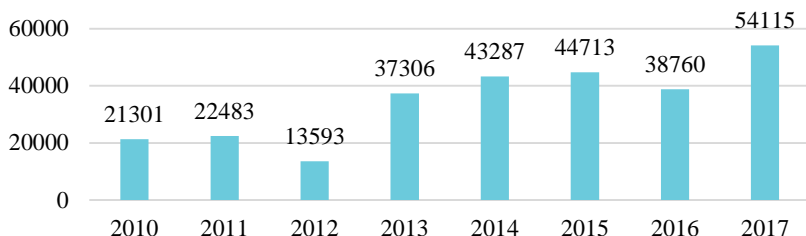
EU Ecolabel jedina je službena europska eko-oznaka koja potrošačima pruža točne i znanstveno utemeljene informacije o utjecaju proizvoda na okoliš. Kriteriji za dodjelu oznake *EU Ecolabel* ustanovljeni su za širok spektar proizvoda te uključuju proizvode za čišćenje, tekstil, papir, namještaj, elektroničku opremu, kućanske aparate, usluge smještaja u turizmu i drugo. Ti kriteriji su razvijeni u suradnji sa stručnjacima, organizacijama za zaštitu potrošača i organizacijama za zaštitu okoliša, a revidiraju se svakih 3 do 5 godina. Rast broja proizvoda i usluga s oznakom *EU Ecolabel* jasno ukazuje da poduzeća postaju sve više orijentirana na održivost i zaštitu okoliša. Također, potrošači u sve većem broju razumiju i cijene ovaj tip dodane vrijednosti proizvodima i uslugama.

¹⁴ Eurobarometar (2013) *Stvaranje jedinstvenog tržišta zelenih proizvoda*, dostupno na: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_367_en.pdf

¹⁵ Samodeklaracije (engl. *self-declaration*) označavaju oznake koje poduzeća stavljaju na svoje proizvode i usluge, temeljene na njihovoj vlastitoj procjeni a koje pritom ne uključuju neovisnu provjeru treće strane.

¹⁶ Dostupno na: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>

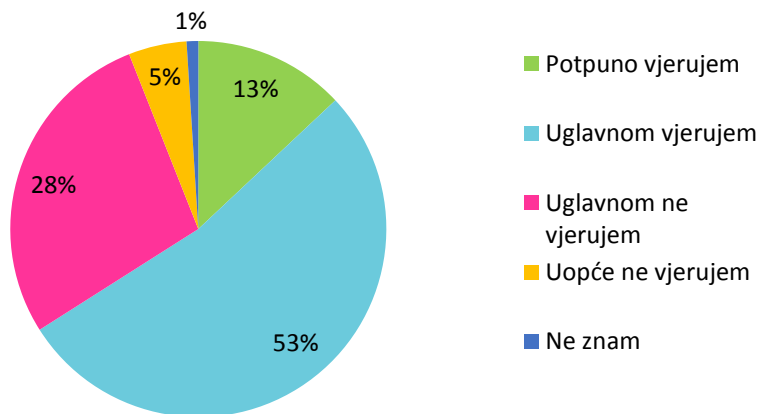
Grafikon: Porast broja proizvoda i usluga s oznakom EU Ecolabel od 2010. do 2017. godine

Izvor: Europska komisija, Glavna uprava za okoliš¹⁷

Grafikon: Vjerovanje potrošača u tvrdnje o ekološkoj prihvatljivosti proizvoda

Koliko vjerujete da proizvod koji je označen kao ekološki prihvatljiv zaista ima smanjeni negativni utjecaj na okoliš u odnosu na druge proizvode iste kategorije?

Osnova: Ispitanici koji znaju što su ekološki prihvatljivi proizvodi = 24458

Izvor: Eurobarometar¹⁸

¹⁷ Dostupno na: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>

¹⁸ Eurobarometer (2013) *Stvaranje jedinstvenog tržišta zelenih proizvoda*, dostupno na: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_367_en.pdf

Međutim, gotovo trećina svih svjetskih eko-oznaka odnosi se na proizvode iz sektora prehrambene industrije pa je tako i velik broj propisa Europske unije posvećen reguliranju oznaka, sastava i sadržaja na prehrambenim proizvodima. U isto vrijeme, udruženja organskih poljoprivrednika počela su razvijati organske standarde prije više od 40 godina. Danas postoje stotine privatnih, regionalnih i nacionalnih eko-oznaka diljem svijeta, kao što su Ecoland, Biokreis i Ecovin u Njemačkoj, Bio Suisse u Švicarskoj i Biodar u Sloveniji. Uredba o organskoj poljoprivredi (EZ) br. 834/2007 pokriva ne samo proizvodnju i obradu hrane, nego i eko-oznake organske hrane. 2010. godine Europska je komisija usvojila nova pravila o organskoj proizvodnji i novi organski logo Europske unije pod nazivom *Euro Leaf*. Ovaj logo služi kao alat za informiranje potrošača o hrani proizvedenoj na organski način i smije se koristiti samo na prehrambenim proizvodima koji slijede striktna pravila Europske unije za organsku proizvodnju hrane.

Primjeri dobre prakse

EcoBianco, Hrvatska

EcoBianco je ekološki prihvatljiv deterdžent za pranje rublja proizveden u Hrvatskoj koji proizvodi poduzeće Ecology 108. EcoBianco je proizvod usmjeren na zdravlje potrošača i zaštitu okoliša, za što je certificiran najstrožim europskim *EU Ecolabel* standardima. *EU Ecolabel* certifikat je priznanje izvrsnosti proizvoda zbog smanjenog negativnog utjecaja na okoliš tijekom cijelog životnog ciklusa proizvoda, što uključuje smanjenu potrošnju energije, povećanu biološku razgradivost, smanjenu emisiju stakleničkih plinova te odgovornu upotrebu materijala i sirovina. EcoBianco je dokazano učinkovit već na temperaturi pranja od 20°C, što predstavlja veću uštedu energije i manje opterećenje za okoliš i ekosustave tijekom životnog ciklusa proizvoda, a upravo *EU Ecolabel* pokazuje potrošačima da se radi o proizvodu koji manje opterećuje okoliš u odnosu na istovrsne proizvode.

Barilla Bio, Italija

Barilla je vodeći svjetski proizvođač tjestenine, umaka za tjesteninu i pekarskih proizvoda. 2016. godine Barilla je lansirala liniju proizvoda potpuno u skladu s održivim praksama u poljoprivrednoj proizvodnji - *Barilla Bio*. Radi se o 100% organskoj tjestenini koja je 100% talijanskog podrijetla. *Bio Barilla* kontinuirano prolazi kontrole i inspekcije od strane talijanskog Ministarstva poljoprivrede i postupak neovisne verifikacije treće strane koju čini grupa stručnjaka iz Europske unije. Barilla Bio je certificirana kao organski proizvod i dodijeljena joj je eko-oznaka *Euro leaf*, strogo regulirani logo Europske unije isključivo namijenjen proizvodima organskog podrijetla.

Blue Angel, Njemačka

Prva eko-oznaka na svijetu nastala je u Njemačkoj 1977. godine kao oznaka za ekološki prihvatljive proizvode, pakiranje i postupke proizvodnje pod nazivom "Blaue Engel" ("Plavi anđeo"). Nastala je s ciljem informiranja potrošača o ekološki prihvatljivim i zdravim proizvodima u svakodnevnom životu. Kriteriji za dobijanje eko-oznake "Blaue Engel" su učinkovitost u korištenju resursa, niske emisije stakleničkih plinova te sigurnost za potrošače. Svi proizvodi moraju biti visoke kvalitete, bezopasni za zdravlje te ne smiju sadržavati otrovne supstance koje stvaraju probleme prilikom zbrinjavanja otpada. Danas više od 12.000 proizvoda i usluga iz 1500 poduzeća nosi ekološku oznaku "Blaue Engel", što ju čini jednom od najviše prepoznatljivih eko-oznaka na svijetu.

Biodar, Slovenija

Biodar je eko-oznaka za organsku proizvodnju prehrambenih proizvoda slovenskog podrijetla. Ova eko-oznaka označava proizvode koji su proizvedeni i prošli obradu prema standardu organske poljoprivrede Saveza slovenskih organskih farmera (USOFA). USOFA je savez osam regionalnih udruženja slovenskih farmera koji obuhvaća više od 1200 organskih farmi, što ih čini najvećim udruženjem slovenskih proizvođača. Ova eko-oznaka je razvila svoje standarde kvalitete koji su u određenim elementima i stroži od standarda organske proizvodnje Europske unije. Eko-oznaka Biodar, što na slovenskom znači dar života, nastala je s ciljem lakšeg prepoznavanja organskih proizvoda slovenskog podrijetla i postala jedna od najviše rasprostranjenih eko-oznaka na slovenskom tržištu.

5. Zapošljavanje osoba s invaliditetom

Pravni okvir

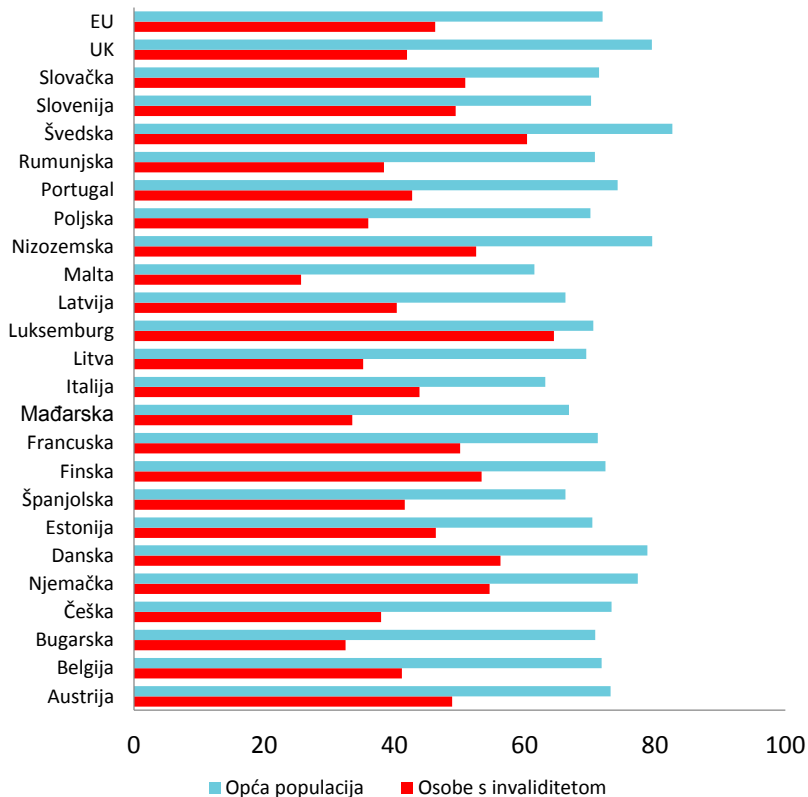
Dio europske pravne stečevine je i skup propisa za suzbijanje diskriminacije koji imaju za cilj primijeniti pristup jednakog postupanja u području zapošljavanja, obrazovanja, zdravstva, mirovinskog sustava i drugih usluga. Direktiva 2000/78/EZ o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju zabranila je diskriminaciju na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja. Kako bi se zajamčilo poštovanje načela jednakog postupanja u pogledu osoba s invaliditetom, poslodavci imaju dužnost osigurati razumne prilagodbe njihovim potrebama, kao što je izgradnja adekvatnih rampi i liftova. Direktiva se izričito poziva na Preporuku Vijeća 86/379/EEZ iz 1986. o zapošljavanju osoba s invaliditetom, koja je utvrdila okvirne smjernice i navela primjere pozitivnih mjera za poticanje zapošljavanja i stručnog usavršavanja osoba s invaliditetom. Pozitivne mjere su potrebne kako bi se suzbila diskriminacija, a jedna takva mjera je i propisivanje obvezne kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, koja nalaže da svaki poslodavac koji zapošljava više od 15 zaposlenika mora zaposliti određen broj osoba s invaliditetom. Države članice različito su implementirale ovu mjeru ali većina je odredila upravo 15 kao minimalni broj zaposlenika za zapošljavanje osobe s invaliditetom.

Glavni dio

Stvaranje poticajnog radnog okruženja važan je dio društvene odgovornosti poduzeća, što uključuje i poštivanje ljudskih i radničkih prava. Osobe s invaliditetom posebno su ranjiva skupina na tržištu rada te im je s obzirom na društvenu isključenost otežan i pristup postojećim resursima u zajednici.-Podaci ukazuju na to da jedan od šest građana Europske unije starosti između 16 i 64 godina ima invaliditet ili kroničnu bolest, a istovremeno trećina njih nema nikakva ograničenja u pogledu sposobnosti za rad. Osobe s invaliditetom čine značajan udio u populaciji, što znači da je njihova društvena i ekonomska integracija izuzetno bitna za stvaranje inkluzivnog, održivog i uspješnog društva. Zapošljavanje i obavljanje zanimanja glavni su elementi za osiguranje jednakih mogućnosti za sve i snažno pridonose punom sudjelovanju građana u gospodarskoj, kulturnoj i društvenom životu te ostvarenju njihovih osobnih potencijala. Međutim, podaci pokazuju da su osobe s invaliditetom suočene s velikim preprekama. Na razini Europske unije, 57% osoba s invaliditetom između 20 i 64 godina sudjeluju na tržištu rada (bilo da su zaposleni ili nezaposleni ali aktivno traže posao) u usporedbi s 80% opće populacije. Isto tako, otprilike 47% osoba s invaliditetom je zaposleno u usporedbi s 72% opće populacije. Dakle, stopa nezaposlenosti osoba s invaliditetom znatno je viša u usporedbi sa stopom nezaposlenosti opće populacije. Također, 19% mladih ljudi s

posebnim potrebama rano napuštaju školu, što je znatno više nego u općoj populaciji mladih.

Tablica: Stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom prema državi (godine 20-64) u 2011. godini

Izvor: Grammenos, Stefanos. "European comparative data on Europe 2020 & people with disabilities" (2013)¹⁹

Dok je stopa zaposlenosti opće populacije relativno slična diljem Europske unije, stope zaposlenosti osoba s invaliditetom znatno se razlikuju; kreću se od izrazito niske stope u Hrvatskoj (20%) i Grčkoj (30%) do visoke u Njemačkoj (57%) i Švedskoj

¹⁹ Dostupno na:

<http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1569&context=gladnetcollect>

(59%). Međutim, postoje brojni instrumenti na razini države i poduzeća s ciljem podizanja stope zaposlenosti osoba s invaliditetom, kao što su:

- Sustav kvota
- Profesionalna rehabilitacija
- Subvencije plaća
- Adaptacija radnih mjesta
- Oslobođenje od plaćanja doprinosa
- Poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- Nagrade za zapošljavanje više od propisane kvote
- Programi socijalne uključenosti

Sustav kvota postoji u Sloveniji, a sličan je onom u Hrvatskoj, Slovačkoj i drugim zemljama Europske unije. Prema njemu, poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika dužni su zaposliti određeni broj osoba s invaliditetom, s iznimkom diplomatskih i konzularnih predstavništava. Navedena kvota ne može biti manja od 2% niti veća od 6% od ukupnog broja zaposlenih radnika kod poslodavca. U ispunjavanje obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ubrajaju se zaposlene osobe s invaliditetom, učenici s teškoćama u razvoju i studenti s invaliditetom na praksi kod poslodavca, rehabilitanti na praksi kod poslodavca, studenti s invaliditetom zaposleni temeljem ugovora o djelu redovitog studenta, osobe s invaliditetom na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa te osobe s invaliditetom čije redovno obrazovanje poslodavac stipendira, suradnja sa zaštitnim radionicama i drugo. Poslodavci koji ne ispune obvezu kvotnog zapošljavanja obvezni su platiti novčanu naknadu u iznosu od 70% minimalne plaće za svaku osobu s invaliditetom koju su bili dužni zaposliti, a ovaj doprinos se koristi za promicanje zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Primjeri dobre prakse

Capjob, Njemačka

U Njemačkoj postoji visoka razina svijesti o potrebama osoba s invaliditetom a socijalna integracija važan je dio državne strategije. Anti-diskriminacija i osiguravanje jednakih prava su obvezne mjere u politici zapošljavanja, no i poduzeća također konstantno potiču zapošljavanje osoba s invaliditetom. Jedan od primjera dobre prakse u Njemačkoj svakako je i portal www.capjob.de, koji pokazuje kako kvalitetna suradnja može biti izuzetno korisna i za gospodarstvo i za osobe s invaliditetom. Radi se o najvećem web portalu za zapošljavanje osoba s invaliditetom u Njemačkoj koji nudi široki spektar poslova iz područja telekomunikacija, informacijskih i komunikacijskih tehnologija, trgovine, obrade i analize podataka i sl., a funkcionira kao most između poslodavaca i osoba s invaliditetom. Mnoga poduzeća nakon pridruženja portalu postanu svjesni važnosti takve prakse ne samo za njihovu reputaciju, nego i za poslovni uspjeh.

Sainsbury's, Ujedinjeno Kraljevstvo

Sainsbury's je drugi najveći lanac supermarketa u Ujedinjenom Kraljevstvu s udjelom na tržištu od 15.8% i 162,700 zaposlenika. Kao veliki poslodavac Sainsbury's je učinio zapošljavanje osoba s invaliditetom jednim od svojih prioriteta. U 2008. godini ovo je poduzeće lansiralo program zapošljavanja 'You can' koji je pomogao više od 23,500 teže zapošljivih osoba. Sainsbury's je ušao u partnerski program s organizacijama koje pružaju edukaciju i potporu prije zaposlenja, pa će tako osobe koji prođu trening s organizacijom People plus dobiti certifikat o strukovnoj kvalifikaciji. S humanitarnom organizacijom za osobe s poteškoćama u učenju Mencap Sainsbury's organizira rad u trajanju od tjedan dana za osobe koje nemaju nikakvog radnog iskustva. Program 'You Can' donosi velike prednosti poduzeću: raznolikost zaposlenika povećava produktivnost i omogućava da Sainsbury's iskoristi veliku ali teško dostupnu bazu potencijalnih zaposlenika i privuče visokokvalificiranu radnu snagu.

ACT Konto, Hrvatska

ACT Konto je neprofitno društveno poduzeće specijalizirano za pružanje knjigovodstveno-računovodstvenih usluga, edukaciju i savjetovanje o financijskom poslovanju i upravljanju za neprofitne organizacije u RH. Osim neprofitnih organizacija, njihove klijente čine i društvena poduzeća, zadruge, obrtnici i mali poduzetnici. ACT Konto je 2009. godine osnovala ACT Grupa kao odgovor na činjenicu da organizacije civilnog društva i druge neprofitne organizacije nemaju adekvatnu knjigovodstveno-računovodstvenu potporu. 2012. godine ACT Grupa je prenijela svoje vlasništvo na zaposlenice s ciljem poticanja ekonomskog sudjelovanja zaposlenica u vođenju poduzeća. 2014. godine ACT Konto je nagrađen s nagradom Ključna razlika - nagrada za raznolikost ljudskih potencijala u kategoriji Nagrada za ravnopravnost osoba s invaliditetom. Poduzeće je nagradu zaslužilo zbog zapošljavanja osoba s invaliditetom, reinvestiranja dobiti kroz donacije i usluge udrugama koje rade na edukaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom te kontinuiranog ulaganja u osobni i profesionalni razvoj zaposlenika.

6. Okvirna direktiva o vodama

Pravni okvir

Stvaranje zajedničkog zakonodavstva o vodi bio je jedan od glavnih političkih izazova Europske unije još od 1970-ih godina. Ključni koraci koji su doveli do trenutne direktive mogu se podijeliti u dva razdoblja. "Prvi val" direktiva u 1970-ima i 1980-ima uglavnom se usredotočio na standarde kvalitete za određene vrste voda. Tako je Direktiva 76/160/EEZ o vodi za kupanje dovela do drastičnih poboljšanja kvalitete vode za kupanje diljem Europe, a Direktiva 80/778/EEZ o vodi za piće osigurala je visok standard kvalitete pitke vode. "Drugi val" europskog vodnog zakonodavstva u 1990-ima bavio se ključnim izvorima onečišćenja (otpadnim vodama, vodom iz poljoprivrede i velikih industrija) s Direktivama o pročišćavanju gradskih otpadnih voda (91/271/EEZ), nitratima (91/676/EEZ) i o cjelovitom sprečavanju onečišćenja (96/61/EZ). Postojala je sve veća potreba za sveobuhvatnim vodnim zakonodavstvom Europske unije, međutim trebalo je proći još deset godina za objavu prvog prijedloga nove direktive. Nakon intenzivnog i složenog procesa suodlučivanja, Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EZ) stupila je na snagu 2000. godine. Ova Direktiva je uspostavila okvir za djelovanje Europske unije u području vodne politike, pojednostavila europsko vodno zakonodavstvo i proširila opseg zaštite voda.

Glavni dio

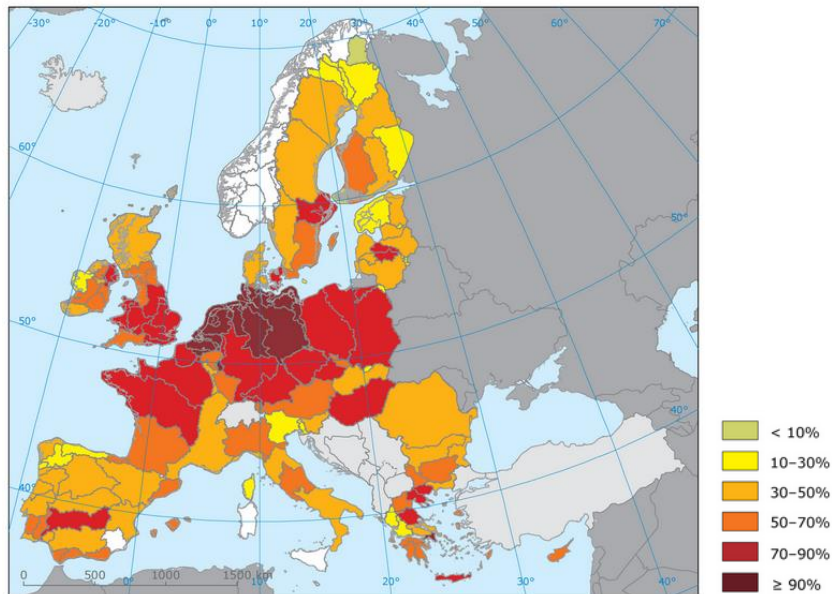
Voda je ključni resurs za održivi razvoj europskog gospodarstva. Na razini politika Europske unije voda je važan dio agende o rastu, zapošljavanju i ulaganju, ne samo zato što svi gospodarski sektori trebaju vodu za svoje aktivnosti, nego i zato što vodni sektor izravno uključuje 9000 malih i srednjih poduzeća i gotovo 600.000 radnih mjesta samo u vodoopskrbi, kako stoji u Priopćenju Komisije.²⁰ U Europi su glavni korisnici vode energetska sektor (44%), poljoprivreda (24%), javna vodoopskrba (21%) te industrijski i uslužni sektor (11%), a predviđa se da će njihova potražnja za vodom i dalje rasti. Sve je veća svijest o ulozi društvene odgovornosti poduzeća u održivom upravljanju vodama, a poduzeća sve više prepoznaju vlastite negativne i pozitivne utjecaje na vodu i rastuću ekonomsku vrijednost vode. Vodna politika na razini Unije regulirana je Okvirnom direktivom o vodama, koja je uspostavila pravni okvir za zaštitu i obnovu čiste vode diljem Europe te njenu dugoročnu i održivu uporabu. Cilj joj je osigurati pristup kvalitetnoj vodi u dovoljnoj

---

²⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the European Innovation Partnership on Water. COM (2012) 216 final, dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52012DC0216>

količini za sve europske građane i osigurati dobro stanje tj. zdrav ekosustav i nisku razinu kemijskog onečišćenja svih vodenih cjelina u Europi.

Karta: Udio rijeka i jezera koje nemaju dobro stanje u različitim vodnim područjima u Europskoj uniji

Izvor: Europska agencija za okoliš²¹

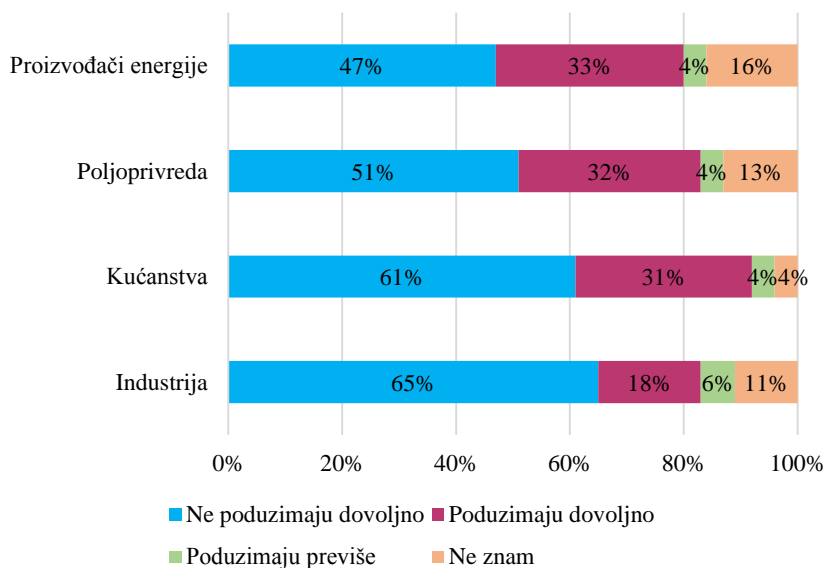
U želji da se osigura odgovorno korištenje vode od strane pojedinaca i poduzeća, Direktivom su uvedena neka inovativna načela u upravljanju vodama kao što je javna participacija u planiranju voda i određivanju cijena vode. Određivanje odgovarajuće cijene vode tu je posebno važno jer djeluje kao poticaj za održivo korištenje vodnih resursa. Države članice su dužne osigurati da cijena koja se naplaćuje potrošačima odražava njenu stvarnu vrijednost u skladu s načelima "onečišćivač plaća" i "korisnik plaća". Potrošači vode, kao što je industrija, poljoprivrednici i kućanstva, trebaju platiti puni trošak vodnih usluga koje koriste. Cijena vode trebala bi biti poticaj za učinkovitije korištenje vode i ublažiti probleme prekomjerne potrošnje, nestašice vode i suše. Međutim, od usvajanja Direktive 2000. godine, pritisci na vodu su se dramatično povećali. Pored okolišnih pritisaka

²¹ Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/freshwater>

kao što su poplave i suše, povećavaju se i pritisci na vodu iz poljoprivrede, industrije, proizvodnje energije, prometa, turizma i drugih sektora. Predviđa se da će potražnja za vodom iz svih sektora u Europskoj uniji porasti do 16% do 2030. godine, uz dodatan pritisak zbog klimatskih promjena. Iako se općenito smatra da Europa ima dovoljno vodnih resursa, nestašica vode sve je češći fenomen u nekim regijama. Prema istraživanju javnog mišljenja Eurobarometar²² većina Europljana (68%) smatra da problemi s kvalitetom i kvantitetom vode u Europi predstavljaju ozbiljan problem.

Grafikon: Stavovi Europljana prema problemima povezanim s vodom

Prema vašem mišljenju, koji od navedenih poduzimaju previše, poduzimaju koliko treba ili ne poduzimaju dovoljno da bi vodu koristili učinkovito u (NAŠOJ ZEMLJI)?

Izvor: Eurobarometar²³

²² Eurobarometer (2012). *Attitudes of Europeans towards water-related issues*, dostupno na: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_344_en.pdf

²³ Eurobarometer (2012). *Attitudes of Europeans towards water-related issues*, dostupno na: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_344_en.pdf

Većina građana Europske unije smatra da industrija (65%), kućanstva (61%), poljoprivreda (51%) i proizvođači energije (47%) ne poduzimaju dovoljno da bi osigurali učinkovito korištenje vode, a kemijsko onečišćenje vode kao kao najveću prijetnju vodnim resursima. Oko tri četvrtine (73%) Europljana želi da Europska unija predloži dodatne mjere za rješavanje problema s vodom u Europi, s naglaskom na smanjenje onečišćenja vode od strane industrije i poljoprivrede.

Grafikon: Stavovi Europljana o rješenjima problema povezanih s vodom

Prema vašem mišljenju, koja od sljedećih mjera bi bila najučinkovitija za rješavanje problema povezanih s vodom?

Izvor: Eurobarometer²⁴

²⁴ Eurobarometer (2012). *Attitudes of Europeans towards water-related issues*, dostupno na: http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_344_en.pdf

Primjeri dobre prakse

Heineken, Slovačka

Za Heineken, kao jednog od najvećih svjetskih proizvođača piva koji koristi vodu u cijelom lancu opskrbe i proizvodnje, odgovorno i održivo upravljanje vodnim resursima od iznimne je važnosti. U Slovačkoj Heineken ima svoje postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda u mjestu Hurbanovo, gdje se bioplin nastao obradom otpadnih voda koristi za proizvodnju električne energije. Ovo postrojenje može godišnje proizvesti 500.000 kilovatsati zelene električne energije te uštediti više od 35.000 m³ vode, što otprilike odgovara godišnjoj potrošnji 250 slovačkih kućanstava. Budući da je učinkovitije korištenje vode jedan od Heinekenovih prioriteta na globalnoj razini, njihov je cilj smanjiti potrošnju vode u pivovarama za 30% do 2020. godine

Burberry, Ujedinjeno Kraljevstvo

Burberry je luksuzna britanska modna kuća koja se bavi proizvodnjom odjeće i modnih dodataka. Iako sektor luksuznih dobara dosada nije bio previše poznat po svojoj društvenoj odgovornosti i posvećenosti održivom razvoju, Burberry je poduzeo prve korake u pravom smjeru. Greenpeace je nedavno istaknuo Burberry kao pozitivan primjer u sklopu svoje *Detox Catwalk* kampanje, koja zahtijeva od poduzeća iz modne industrije da smanje onečišćenje voda, prestanu s ispuštanjem opasnih kemikalija te osiguraju od svojih dobavljača transparentnost u pogledu utjecaja njihovih proizvodnih procesa na okoliš. To će osigurati prelazak na čistiju proizvodnju tekstilnih proizvoda do 2020. godine. Potaknut time, Burberry je postavio standarde i smjernice svojim dobavljačima o ovim pitanjima, a kao rezultat 80% njihovih dobavljača je objavilo svoje podatke o opasnim kemikalijama. Burberry time podiže razinu svijesti unutar modne i tekstilne industrije, koje tradicionalno imaju veliki negativan utjecaj na vodne resurse, da preuzmu svoj dio odgovornosti prema društvu i okolišu.

Freewa, Croatia

Freewa je hrvatski startup osnovan 2016. godine s ciljem veće dostupnosti pitke vode i očuvanja okoliša. Riječ je o web platformi i mobilnoj aplikaciji za mapiranje lokacija s besplatnom pitkom vodom u cijelome svijetu te boci za vodu od ekoloških materijala - stakla i reciklirane PET ambalaže. Svaki dio boce je proizveden u Hrvatskoj, što stimulira lokalno gospodarstvo i održivu ekološku proizvodnju. Dok staklena Freewa boca pomaže smanjenju količine plastične ambalaže, aplikacija pomaže u brzom i lakom pronalaženju izvora pitke vode. Preuzimanjem besplatne Freewa aplikacije svatko može označiti slobodne izvore pitke vode, uploadati ih i tako ih učiniti dostupnima svima, ali i napuniti svoju Freewa bocu na nekom od dostupnih izvora.

Kampanja „Pijmo vodu iz slavine“, Slovenija

Slovenija je bogata obnovljivim izvorima i zalihama pitke vode a po kvaliteti vode za piće nalazi se u samom europskom vrhu. Također, u Sloveniji je voda iz slavine 225 puta jeftinija nego kupovna flaširana voda. Međutim, velik broj ljudi svejedno kupuje flaširanu vodu, što je puno štetnije za okoliš nego korištenje vode iz slavine. Slovenski gradovi i komunalna poduzeća žele osvijestiti građane o prednostima vode iz slavine putem niza kampanja, kao što su kampanja „Pijmo vodu iz slavine“ i mobilna aplikacija „Tap water Ljubljana“. Ova aplikacija informira građane i turiste o dostupnosti slavina i ostalih izvora pitke vode na 17 lokacija diljem Ljubljane, potiče na smanjenu potrošnju plastične ambalaže i korištenje dostupnih izvora pitke vode u kućanstvima, radnim mjestima i javnim prostorima.

Financirano od strane:

Erasmus+

Ova publikacija je ostvarena uz financijsku potporu Europske komisije. Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

